

Jak si polepšily české domácnosti od vstupu do EU a kolik peněz prochází jejich „peněženkami“?

Praha, 20. 12. 2017 **Hrubý domácí produkt a hrubé mzdy tuzemské ekonomiky za dekádu po vstupu do Evropské unie výrazně vzrostly. Jak se ale vyvíjely celkové čisté příjmy, se kterými hospodaří členové domácností rodin s dětmi či bez dětí nebo singles? A opravdu se v Česku rozevírají nůžky mezi příjmově bohatými a chudými? Na to odpovídá nová studie s názvem „Růst příjmů domácností v letech 2005 až 2015: Kdo si polepšil?“ Dnes ji zveřejnili ekonomové z think-tanku IDEA Národohospodářského ústavu Akademie věd ČR. Zkoumali výši disponibilních příjmů, tedy částky na osobu včetně dětí, které v průměru každý měsíc přichází do jejich peněženek a od nichž se spolu odvíjí jejich životní úroveň.**

Studie IDEA ukazuje, nakolik se vývoj disponibilních příjmů Čechů lišil od vývoje pouhých mezd, nakolik se zvýšily nerovnosti v těchto příjmech a jak si polepšily různé demografické skupiny a typy rodin.

Disponibilní příjmy průměrného Čecha včetně dětí a seniorů se v letech 2005 až 2015 podle výsledku studie zvýšily o 22 procent a dokonce překonaly tempo růstu mediálně více sledovaných hrubých mezd, které vzrostly o „pouhých“ 18 procent. Polovině Čechů přišlo v roce 2015 do „peněženky“ měsíčně v průměru více než 15 300 korun, přičemž průměrnému Čechovi 17 000 korun.

Zlatá střední cesta

Česká ekonomika za deset let po vstupu do EU v roce 2004 vzrostla. Reálný hrubý domácí produkt v období od roku 2005 do roku 2015 se navzdory dlouhé celosvětové krizi zvýšil o téměř 22 procent. A to se promítlo i do výše průměrných reálných hrubých výdělků, jež se ve stejném období zvedly o 18 procent. Tato čísla řadí Českou republiku mezi země osmadvacátky se středním růstem. Nevypovídají už tak o vývoji životní úrovně obyvatel, kterou ovlivňuje nejen jejich vlastní výdělek, ale i například příjmy dalších členů domácnosti, sociální dávky a samozřejmě výše zdanění. Kvůli sdílení příjmů mezi členy domácnosti totiž hraje nezanedbatelnou roli jejich velikost a složení. K životní úrovni také přispívá výše úspor, velikost majetku i další nefinanční životní podmínky, které studie nepostihuje.

Jsou v Česku velké rozdíly v příjmech obyvatel?

Navzdory široce rozšířenému přesvědčení, že se zvětšují příjmové rozdíly, se v letech 2005 až 2015 rozdíly mezi Čechy z domácností s vysokými a nízkými disponibilními příjmy mírně snížily. „Česko tak i nadále z mezinárodního pohledu zůstává zemí s nejnižšími nerovnostmi v disponibilních příjmech na osobu. Průměrné disponibilní příjmy jednotlivců v nejnižší příjmové skupině tak i v roce 2015 odpovídaly zhruba 42 procentům disponibilních příjmů průměrného jednotlivce,“ uvedl ekonom a autor studie Jiří Šatava z Národohospodářského ústavu. V desáté, tedy nejvyšší příjmové skupině byly podle něj předloni naopak o 115 procent vyšší než u průměrného jednotlivce. Ekonomická krize tedy ke zvýšení rozdílů nepřispěla.

Z vyššího růstu disponibilních příjmů, s nimiž mohou lidé přímo nakládat, se mohly těšit domácnosti, které měly tyto příjmy v roce 2005 relativně nízké. Týká se to zejména párů ve věku 18 až 39 let s dětmi do šesti let a samoživitelů stejné věkové skupiny s dětmi. Naopak disponibilní příjmy bezdětných, tedy singles, ze stejné věkové skupiny a bezdětných párů rostly podprůměrně. Tito ale měli v roce 2005 disponibilní příjmy v průměru nejvyšší. Příjmová situace osob žijících v sociálně ohroženějších mladých domácnostech s malými dětmi se tak zlepšovala vyšším tempem, než situace osob domácností ostatních. I přesto ale tito lidé stále častěji než ostatní patří mezi desetinu Čechů, kteří musí vyjít s nejnižšími příjmy. Podobně jsou na tom i rodiče samoživitelé do 40 let věku s malými dětmi.

Naopak více než 60 procent jednotlivců ve věku do 40 let z domácností, v nichž žijí bezdětné páry, patří mezi čtvrtinu Čechů s nejvyššími disponibilními příjmy. Co se týká seniorů, u nich růst disponibilních příjmů ovlivňoval přirozeně růst důchodů. V roce 2015 měli penzisté nejnižší disponibilní příjmy podobně jako samoživitelé s dětmi.

„U nižších příjmových skupin k růstu disponibilních příjmů výrazněji přispěl růst důchodů, naopak u vyšších byl dominantní růst hrubých výdělků. U nižších příjmových skupin a u té nejvyšší k růstu disponibilních příjmů výrazněji přispěl i pokles zdanění práce,“ komentuje Šatava. *„Naopak vývoj výše sociálních dávek mimo důchody v letech 2005 až 2015 přispěl ke zvýšení disponibilních příjmů jednotlivců pouze nepatrně a u poloviny občanů s nižšími příjmy se dokonce jejich disponibilní příjmy snížily,“* dodal.

Více naleznete ve studii [„Růst disponibilních příjmů osob v letech 2005 až 2015: Kdo si polepšil?“](#)

Autoři studie: Petr Janský, Jiří Šatava

Kontakt pro média:

Blanka Javorová
IDEA při Národohospodářském ústavu AV ČR, v.v.i.
Politických vězňů 7
110 00 Praha 1
Telefon: +420 224 005 146,
Mobil: +420 602 698 440
Web: <https://idea.cerge-ei.cz/>
www.facebook.com/ideacerge

Poznámka pro editory:

O IDEA: Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorie. IDEA vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Další informace na <http://idea.cerge-ei.cz/>. Sledujte nás také na facebooku <https://www.facebook.com/ideacerge>.